

POSTANOWIENIE

Dnia 23 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk

w sprawie **R. M.**

skazanego z art. 178a § 4 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 23 maja 2024 r.

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 1 i 3 k.p.k.

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 17 listopada 2023 r., sygn. akt II Ka 544/23

zmieniającego częściowo wyrok Sądu Rejonowego w Zamościu

z dnia 19 czerwca 2023 r., sygn. akt II K 988/22

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć skazanego R.M. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Zamościu wyrokiem z dnia 19 czerwca 2023 r., sygn. akt II K 988/22, uznał oskarżonego R. M. za winnego tego że: „w dniu 27 maja 2022 r. w m. I. , pow. k. , woj. [...] , prowadził w ruchu lądowym samochód osobowy marki V. o nr rej [...] , znajdując się w stanie nietrzeźwości wyrażającym się wartością 1,20 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, przy czym czynu tego dopuścił się będąc uprzednio prawomocnie skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w Z. z dnia

14.10.2021 r. w sprawie o sygn. akt II K [...] za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości oraz w okresie obowiązywania środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 4 lat orzeczonego w/w wyrokiem, a także wbrew decyzji Starosty K. z dnia 22.03.2022 r., nr [X] o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami kategorii B”, to jest czynu wyczerpującego znamiona art. 178a § 4 k.k. w zb. z art. 180a k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. – i za to, na podstawie art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k., skazał go na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 1). Na podstawie art. 42 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio (pkt 2), zaś na mocy art. 43a § 2 k.k. – w brzmieniu obowiązującym w dacie czynu – w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzekł od oskarżonego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej świadczenie pieniężne w kwocie 10 000 złotych (pkt 3). Zaliczył oskarżonemu na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie (pkt 4). Zwolnił oskarżonego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych (pkt 5).

Sąd Okręgowy w Zamościu – po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonego – wyrokiem z dnia 17 listopada 2023 r., sygn. akt II Ka 544/23:

1. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Zamościu w ten sposób, że fragment „znajdując się w stanie nietrzeźwości wyrażającym się wartością 1,20 mg/litr alkoholu w wydychanym powietrzu”, zastąpił sformułowaniem „prowadzącej do zawartości o stężeniu 1, 20 mg/ litr alkoholu w wydychanym powietrzu”;
2. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy;
3. zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze i stwierdził, że wydatki w tym zakresie ponosi Skarb Państwa.

Kasację od ww. wyroku Sąd Okręgowy w Zamościu wniosła obrońca skazanego, zaskarżając to orzeczenie w całości. Skarżąca zarzuciła:

- I. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. oraz art. 193

§ 1 k.p.k. poprzez nienależyte rozpoznanie zarzutów obrońcy sformułowanych w punktach I, II, V i VI apelacji i poczynienie ustaleń w zakresie stężenia alkoholu w organizmie skazanego w czasie rzekomego prowadzenia przez niego pojazdu na podstawie dowodów, które nie są właściwe dla prawidłowego określenia tej wartości, bowiem:

- żaden z dowodów zgromadzonych w sprawie nie pozwalał na ustalenie zawartości alkoholu w chwili prowadzenia pojazdu,

- jedynym dowodem, który pozwala na „retrospektywne” ustalenie tej zawartości jest opinia biegłego sądowego, który posiada wiadomości specjalne w tym zakresie, jak również wiarygodne informacje o ilości, rodzaju spożytego alkoholu oraz czasu jego spożywania - a której to sąd nie wywołał;

II. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. poprzez nienależyte rozpoznanie zarzutu obrońcy sformułowanego w punkcie III apelacji i uznaniu za wiarygodne wyjaśnień skazanego w części, w której „przyznał się” do popełnienia zarzucanego mu czynu, a za niewiarygodne, w której wskazał, iż nie prowadził on pojazdu w spornej sytuacji faktycznej, podczas gdy mając na względzie stan psychiczny oskarżonego, znaczne uzależnienie od alkoholu, jego warunki i właściwości osobiste sąd winien nie opierać ustaleń faktycznych o tenże dowód;

III. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 433 § 2 w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. poprzez nienależyte rozpoznanie zarzutu apelacji obrońcy sformułowanego w punkcie IV apelacji i uznanie opinii sądowo-psychiatrycznej za pełną, podczas gdy nie uwzględnia ona w żadnej mierze okoliczności podawanej przez skazanego, tj. że zdiagnozowano u niego schizofrenię paranoidalną;

IV. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego skazanemu, tj. art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 180a k.k. poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie ich w kwalifikacji prawnej kumulatywnie z art. 178a § 4 k.k., podczas gdy między

przepisami art. 178a § 4 k.k. i art. 180a k.k. zachodzi pozorny zbieg przepisów, bowiem art. 178a § 4 k.k. pochłania art. 180a k.k.;

V. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego skazanemu, tj. art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 178a § 1 k.k. poprzez ich błędne zastosowanie i nie zawarcie w opisie czynu znamienia „znajdowania się w stanie nietrzeźwości”, co powoduje, że opis czynu po jego zmianie nie zawiera pełnych znamion występkę z art. 178a § 4 k.k.

Zarzucając powyższe, obrońca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Zamościu do ponownego rozpoznania.

Prokurator w pisemnej odpowiedzi na zaprezentowane przez obrońcę stanowisko, wniósł o oddalenie wniesionej kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest bezzasadna i to w stopniu oczywistym.

Przewidziany w art. 519 k.p.k. nadzwyczajny środek zaskarżenia ma z mocy ustawy ograniczony zakres – służy eliminacji prawomocnych orzeczeń sądów, które ze względu na charakter (doniosłość) wadliwości, jaką są obarczone, nie mogą stać się w obrocie prawnym. Zarzuty kasacyjne powinny wskazywać na uchybienia określone w art. 439 k.p.k. lub inne, ale przy tym rażące, naruszenie prawa, do jakiego doszło w postępowaniu odwoławczym, co w konsekwencji mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku sądu drugiej instancji (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2021 r., IV KK 435/21, LEX nr 3333497). Kontrolą kasacyjną objęte są zatem wyłącznie kwestie prawne, zawężone do kategorii uchybień wymienionych w art. 523 § 1 k.p.k., popełnionych przez organ odwoławczy. Specyfika i wyjątkowość postępowania kasacyjnego nie pozwala zatem na prowadzenie powtórnej, „trzecioinstancyjnej” kontroli orzeczenia sądu *meriti* (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dn. 9.01.2019 r., IV KK 694/18, LEX nr 2604055).

Kasacja obrońcy w przeważającej mierze (pkt I, II i III *petitum* kasacji) zogniskowana została na zarzutach niedochowania przez sąd odwoławczy standardu kontroli instancyjnej, tj. naruszenia art. 433 § 2 k.p.k., w przedmiocie dokonanej przez sąd *a quo* oceny dowodów oraz zakresu czynności dowodowych, co uprzednio zakwestionowano również w zwykłym środku odwoławczym. Tak przyjęta koncepcja zarzutów kasacyjnych wymaga przypomnienia, że o naruszeniu przepisu art. 433 § 2 k.p.k. można mówić wtedy, gdy sąd nie rozważy wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym, tj. w ogóle się do nich nie odniesie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dn.: 5.10.2022 r., IV KK 341/22, LEX nr 3447142; 30.01.2023 r., IV KK 291/22, LEX nr 3515638; 24.01.2022 r., IV KK 603/21, LEX nr 3372160). Tymczasem analiza uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu nie potwierdza obiekcji podniesionych przez skarżącą, albowiem sąd ten – zgodnie z wymogami art. 433 § 2 k.p.k. – w sposób wyczerpujący rozpoznał wszystkie stawiane w apelacji zarzuty, a swoje rozstrzygnięcie w tej mierze należycie uzasadnił, czyniąc tym samym zadość regulacji zawartej w art. 457 § 3 k.p.k., nieobjętej zresztą przez autorkę kasacji przedmiotem zarzutów. W szczególności sąd *ad quem* odniósł się do kwestii dowodowej podstawy ustaleń w zakresie zawartości alkoholu w organizmie skazanego w czasie prowadzenia pojazdu, akcentując w tej materii zestawienie uzyskanych wyników badania trzeźwości z wyjaśnieniami R. M. , który przyznał się do popełnienia zarzuczonego czynu i opisał okoliczności spożywania alkoholu, w tym jego ilość oraz rodzaj, a nadto podał czas i trasę przemieszczania się kierowanym pojazdem. Sąd uwzględnił też to, że na późniejszym etapie postępowania skazany nie potwierdził swoich pierwotnych depozycji. Ocena całokształtu wyjaśnień R. M. – w aspekcie ich wiarygodności – została poddana kontroli również w postępowaniu apelacyjnym. W świetle pierwotnych wyjaśnień oskarżonego oraz wyników pomiarów stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu, nie sposób uznać, by ustalenia dotyczące stanu trzeźwości oskarżonego wymagały zasięgnięcia wiadomości specjalnych. Dysponując takim materiałem dowodowym sąd mógł poczynić ustalenia w tym przedmiocie stosując zasady logiki, wskazania wiedzy oraz kierując się doświadczeniem życiowym, w tym zawodowym. Trzeba podkreślić, że wiadomości specjalne wykraczają poza normalną, powszechną w danych

warunkach wiedzę, z uwzględnieniem faktu rozwoju i powszechności wiadomości określonego typu w procesie zmian w sferze wiedzy ogólnej. Do wiadomości specjalnych nie należą zatem takie informacje, które są dostępne dla dorosłego człowieka o odpowiednim doświadczeniu życiowym, wykształceniu i zasobie wiedzy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dn. 15.03.2018 r., II KK 91/18, LEX nr 2473785.). Znamienne jest przy tym to, że zarzut naruszenia art. 193 § 1 k.p.k. w tym zakresie pojawił się dopiero w kasacji, co wprost świadczy o instrumentalnym traktowaniu dowodu z opinii biegłego przez skarżącą (autorkę uprzednio wniesionej apelacji).

Zarzuty przedstawiane w pkt II i III *petitum* kasacji stanowiły proste powielenie zarzutów podniesionych w pkt III i IV apelacji obrońcy. Zostały one jedynie zmodyfikowane w sposób umożliwiający ich „przekwalifikowanie” na zarzuty kasacyjne poprzez dodanie formuły naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. Dokonując tego zabiegu, autorka kasacji usiłowała ponownie poddać kontroli odwoławczej orzeczenie sądu pierwszej instancji, ignorując wymogi wynikające z normatywnego ukształtowania podstaw kasacyjnych. Wszak zarzuty o charakterze apelacyjnym nie mogą stanowić podstawy do inicjowania kontroli na forum postępowania kasacyjnego, w którym dopuszczalne jest kwestionowanie wyłącznie orzeczenia sądu *ad quem* i przeprowadzenie oceny prawidłowości orzekania tego sądu. Tymczasem sąd okręgowy kontrolą odwoławczą objął dokonaną przez organ *meriti* ocenę wiarygodności wyjaśnień R. M. , podając jakie względy zadecydowały o tym, że podziela stanowisko będące podstawą wyroku zapadłego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Wypada przypomnieć, że zasada swobodnej oceny dowodów nakazuje uwzględniać wszystkie przeprowadzone dowody (dopuszczalne w świetle reguł dowodowych) i przy ich ocenie kierować się przede wszystkim zasadami logicznego myślenia oraz dodatkowo podkreśla konieczność przestrzegania wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Ten sposób procedowania sąd odwoławczy miał na względzie, natomiast skarżąca nie wykazała, aby w toku przeprowadzonej kontroli instancyjnej którekolwiek z powyższych kryteriów zostało błędnie przez organ *ad quem* zastosowane. W kwestii naruszenia art. 7 k.p.k. istotne jest bowiem wykazanie konkretnych uchybień w przedstawionym przez sąd wywodzie argumentacyjnym, natomiast sama

prezentacja przez skarżącą własnej oceny dowodów czy interpretacji ustalonych okoliczności, nie jest aktywnością, która może doprowadzić do stwierdzenia rażącego naruszenia prawa. Nadto, sąd drugiej instancji odniósł się do kwestii zupełności wydanej w sprawie opinii sądowo-psychiatrycznej dotyczącej skazanego, w tym podnoszonej przez apelującą diagnozy w zakresie schizofrenii paranoidalnej.

Zarzut z pkt IV *petitum* kasacji formalnie skierowany zostały wprost przeciwko orzeczeniu sądu *a quo*. Sąd drugiej instancji – którego orzeczenie zostało zaskarżone kasacją – nie stosował wszak bezpośrednio przepisu art. 11 § 2 k.k. i art. 180a k.k., a jedynie po przeprowadzeniu kontroli odwoławczej – w zakresie wyznaczonym treścią zarzutów apelacyjnych – zmienił wyrok sądu *meriti* w zakresie opisu czynu i utrzymał to orzeczenie w mocy w pozostałej części. Sąd *ad quem* w toku kontroli instancyjnej odniósł się też do zarzutu obrazy przepisu prawa materialnego, tj. art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 180a k.k. Już w tym zakresie autorka kasacji, nie akceptując wyniku kontroli odwoławczej, nie uznała za stosowne by w nadzwyczajnym środku zaskarżenia zakwestionować prawidłowość stanowiska sądu apelacyjnego w kontekście dochowania przez ten organ standardów kontroli instancyjnej, które określone zostały w art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., co też formalnie otworzyłoby drogę do krytyki wyroku sądu odwoławczego, nadając rzeczonemu zarzutowi charakter kasacyjny. Mimo to, również w tej materii skarżąca zmierzała do powtórzenia kontroli apelacyjnej, w której sąd odwoławczy badał problematykę zbiegu przepisów art. 178a § 4 k.k. i art. 180a k.k., uznając w tym zakresie bezzasadność zarzutu zwykłego środka odwoławczego. Zaakceptowana przez sąd *ad quem* kwalifikacja zgodna jest ze stanowiskiem praktykowanym w orzecznictwie (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2022 r., II KK 486/22, LEX nr 3549501), a uzasadnienie omawianego zarzutu kasacyjnego skarżąca błędnie oparła na problematyce dotyczącej relacji przepisu art. 244 k.k. do art. 178a § 4 k.k. Przedstawiona w kasacji argumentacja jest więc nieadekwatna do kwalifikacji prawnej czynu przypisanego w niniejszej sprawie.

Za oczywiście bezzasadny uznać należy też piąty zarzut kasacyjny. Nie ulega wątpliwości, że ukształtowana ostatecznie zaskarżonym wyrokiem redakcja opisu czynu budzi zastrzeżenia natury językowej, niemniej opis ten oddaje pełny

zestaw znamion przestępstwa z art. 178a § 4 k.k., w szczególności wynika z niego, że stężenie alkoholu w organizmie skazanego, który prowadził pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, odpowiada kodeksowemu pojęciu stanu nietrzeźwości. Warto przy tej okazji przypomnieć, że z treści art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. nie wynika, ażeby w opisie czynu należało używać słów ustawy, określających poszczególne znamiona przestępstwa. Chodzi natomiast o to, aby opis ten odpowiadał znaczeniu wszystkich znamion ustawowych konkretnego przestępstwa. Przy opisie czynu należy posłużyć się takimi sformułowaniami, które w sposób niebudzący wątpliwości odpowiadają treści poszczególnych znamion przypisanego sprawcy czynu zabronionego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dn. 4.09.2014 r., V KK 156/14, LEX nr 1532786).

Konkludując, kasację wywiedzioną w niniejszej sprawie należało uznać za oczywiście bezzasadną – i w konsekwencji oddalić na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

O kosztach sądowych za postępowanie kasacyjne orzeczono zgodnie z art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k. Nie zasługiwał na uwzględnienie wniosek obrońcy o zwolnienie skazanego od zapłaty kosztów sądowych, albowiem nie wykazano bynajmniej jego aktualnej sytuacji rodzinnej, majątkowej i wysokości dochodów. Okoliczność, że skazany pozostaje obecnie w izolacji penitencjarnej, nie może automatycznie świadczyć o spełnieniu przesłanek przewidzianych w art. 624 § 1 k.p.k., warunkujących zwolnienie od zapłaty kosztów sądowych.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[J.J.]

[ał]

